

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 października 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 550/21 z powództwa A. S. przeciwko pozwanemu Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., o zapłatę:

1. zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. S.:
 - a. kwotę 10.100 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 maja 2018 r. do dnia zapłaty;
 - b. kwotę 5.551,49 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. nakazał zwrócić na rzecz A. S. z funduszu Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 815,51 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki, uiszczonej w dniu 23 grudnia 2020 r. i zaksięgowanej pod pozycją 500068524025.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wydane rozstrzygnięcie w części tj. w zakresie punktu 1a. wyroku co do kwoty 6.238,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 maja 2018 r. do dnia zapłaty, w zakresie punktów 1b. wyroku w całości.

Skarżący wydanemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. w wyniku dokonania niewszechstronnej i dowolnej oceny materiału dowodowego w sprawie, w szczególności poprzez:
 - a. błędne uznanie, że pozwany nie wykazał, aby ubezpieczającej doręczono OWU przed zawarciem umowy ubezpieczenia, ponieważ na polisie nie ma podpisu ubezpieczającej, w sytuacji gdy podpis taki nie był wymagany przepisami prawa, postanowienia OWU udostępniane są drogą elektroniczną oraz można je bez problemu znaleźć na stronie internetowej ubezpieczyciela, co de facto wykazała powódka załączając wydruk OWU do pozwu,
 - b. nienadanie odpowiedniej rangi faktowi, iż gdyby OWU nie łączyło stron z uwagi na brak podpisu ubezpieczającej na polisie, to de facto strony nie łączyłaby w ogóle umowa ubezpieczenia AC, a co za tym idzie - pozwana nie ponosiłaby odpowiedzialności w niniejszej sprawie,
 - c. błędne uznanie, że postanowienia OWU należy uznać za niedozwolone, a co za tym idzie – bezskuteczne oraz że są niejasne i nieprecyzyjne, w sytuacji gdy postanowienia OWU są jasne, zrozumiałe, nie stanowiące problemu dla zrozumienia przez przeciętnego konsumenta, co potwierdza również orzecznictwo sądów,
 - d. błędne uznanie, że treść polisy przewiduje w wariantcie serwisowym ubezpieczenia stosowanie jedynie procentowego pomniejszenia wartości części, w sytuacji, gdy treść polisy jednoznacznie wskazuje: pomniejszenie wartości części: zgodnie z OWU, a z OWU wynikało, iż zastosowanie ma zarówno procentowe pomniejszenie wartości części, jak i współczynnik 0,6,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 65 § 2 k.c. w zw. § 15 ust. 3 - 4 OWU (...) + w zw. z § 8 ust. 3 pkt 1 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...) + (zwanym dalej OWU) poprzez błędną wykładnię wskazanych postanowień OWU, polegającą na przyjęciu, że ubezpieczony, wykupując ustalenie kosztów naprawy w wariantcie serwisowym, ma prawo oczekiwać, że koszty naprawy zostaną ustalone bez potrącenia, podczas gdy treść podniesionych postanowień OWU jednoznacznie wskazuje, że opłacenie dodatkowej składki nie powoduje wyłączenia współczynnika 0,6,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c. w zw. z § 15 ust. 3 pkt 2a OWU w zw. z § 8 ust. 3 pkt 1 OWU poprzez błędną wykładnię wskazanych postanowień OWU, polegającą na przyjęciu, iż zachodzi podstawa do wyłączenia możliwości stosowania współczynnika 0,6 z uwagi na uwzględnienie cen tzw. zamienników o opisanych parametrach, w sytuacji gdy postanowienia OWU nie przewidują wyłączenia współczynnika 0,6 w takim przypadku,

4. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 353¹ k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. w zw. z § 15 ust. 3-4 OWU (...)+. poprzez ich niezastosowanie i pominięcie stosowania OWU (...) w sposobie ustalenia wysokości zasadnego odszkodowania w zakresie współczynnika 0,6, w sytuacji gdy poszkodowany zawarł umowę ubezpieczenia autocasco dobrowolnie i zaakceptował treść umowy, której integralną częścią są OWU (...)+, sprecyzowane w sposób jasny i niebudzący wątpliwości, a zatem właściwym sposobem obliczenia zasadnego odszkodowania jest sposób zaprezentowany w § 15 ust. 3-4 OWU (...)+,

5. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ k.c. w zw. z § 15 ust. 3 pkt 2b i ust. 4 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...)+. poprzez ich błędną wykładnię, skutkującą przyjęciem, że postanowienia OWU stanowią niedozwolone postanowienia umowne, podczas gdy w ramach umów ubezpieczeń majątkowych można zawrzeć klauzule ograniczające zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela, co jednak nie powoduje, że odszkodowanie jest iluzoryczne bądź symboliczne, a stanowi realną wartość pozwalającą na naprawienie szkody w wydatnej części, a tym samym nie można przyjąć, że postanowienie stoi w sprzeczności z dobrymi obyczajami czy rażąco narusza interesy poszkodowanego,

6. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 8241 § 1 k.c. w zw. z art. 805 § 1 i 2 pkt 1 k.c.. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie za uzasadnione kosztów naprawy pojazdu przedstawionych przez biegłego bez uwzględnienia współczynnika 0,6, a zatem maksymalnych kosztów naprawy, mimo iż stoi to w sprzeczności z treścią umowy autocasco i związanych z nią postanowień OWU (...)++; w następstwie, Sąd w nieprawidłowy sposób określił wysokość odszkodowania należnego powodowi.

Na podstawie art. 368 § 1¹ k.p.c. pozwany wskazał, że Sąd niezgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy uznał, że wyłączenie procentowego pomniejszenia wartości części jest równoznaczne z wyłączeniem zastosowania współczynnika 0,6.

W związku z tak podniesionymi zarzutami skarżący wniósł o zmianę rozstrzygnięcia w zakresie zaskarżenia poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części, a także poprzez rozliczenie kosztów procesu stosownie do wyniku sprawy zweryfikowanego w toku instancji oraz o rozstrzygnięcie o kosztach procesu w zakresie postępowania przed Sądem I oraz II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, stosownie do wyniku postępowania i zasady odpowiedzialności strony za wynik sprawy.

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powódka wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wyrok Sądu Rejonowego jest prawidłowy. Podniesione przez apelującego zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podziela zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, i przyjmuje je jako własne, jak i dokonał ocenę prawną.

W dalszej kolejności należy wskazać, że jak już wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. może być uznany za zasadny jedynie w wypadku wykazania, że ocena materiału dowodowego jest rażąco wadliwa, czy w sposób oczywisty błędna, dokonana z przekroczeniem granic swobodnego przekonania sędziowskiego, wyznaczonych w tym przepisie. Sąd II instancji ocenia bowiem legalność oceny dokonanej przez Sąd I instancji, czyli bada czy zostały zachowane kryteria określone w art. 233 § 1 k.p.c. Należy zatem mieć na

uwadze, że – co do zasady – Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dokonując wyboru określonych środków dowodowych. Jeżeli z danego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona tylko wtedy, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2001 r., I CKN 1072/99, Prok. i Pr. 2001 r., Nr 5, poz. 33, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2000 r., I CKN 1114/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000 r., nr 7-8, poz. 139).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach (np. wyrok z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, wyrok z dnia 21 października 2005 r., sygn. akt III CK 73/05, wyrok z dnia 13 października 2004 r. sygn. akt III CK 245/04, LEX nr 174185), skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej, niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Wreszcie dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008 r., I ACa 180/08, LEX nr 468598).

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji prawidłowo ustalił okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Podniesione przez apelującego zarzuty dotyczyły w gruncie rzeczy oceny ustalonego w sprawie stanu faktycznego, której dokonanie skutkowało uznaniem, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy zasadne jest wyłączenie możliwości stosowania, obok procentowego pomniejszenia wartości części z uwagi na okres eksploatacji pojazdu, także korekty o współczynnik 0,6 wskazany w § 15 ust. 3 pkt 2a OWU. Co za tym idzie podniesione przez skarżącego zarzuty dotyczą de facto nieprawidłowego zastosowania przepisu prawa materialnego tj. art. 385¹ k.c. oraz art. 15 ust. 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 r., bądź ich niewłaściwej wykładni, a tego rodzaju zarzuty należy uznać za zarzuty naruszenia prawa materialnego, do których Sąd Okręgowy odniesie się w dalszej części uzasadnienia. Uchybienie polegające na wadliwym zastosowaniu przepisów prawa materialnego polega w istocie rzeczy „na tzw. błędzie w subsumpcji, co wyraża się tym, iż stan faktyczny ustalony w sprawie błędnie uznano za odpowiadający stanowi hipotetycznemu przewidzianemu w normie prawnej albo, że ustalonego stanu faktycznego błędnie nie „podciągnięto” pod hipotezę określonej normy prawnej”. (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15.10.2001 r., sygn. I CKN 102/99 publ. [w:] J. P. Tarno - "Prawo o postępowaniu ..., op. cit., str. 367).

Jedynie na marginesie Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, w ślad za Sądem I instancji, że ubezpieczyciel jako podmiot profesjonalny winien zredagować treść polisy ubezpieczeniowej i ogólnych warunków umowy w sposób jednoznaczny i precyzyjny, natomiast w przedmiotowej sprawie nie można określić na podstawie § 15 ust. 3 pkt 2 (w zestawieniu z treścią polisy), czy w niniejszej sprawie zasadne jest zastosowanie dwóch korekt jednocześnie (współczynnika 0,6 oraz procentowego pomniejszenia wartości z części w związku z eksploatacją pojazdu), w szczególności mając na uwadze treść § 15 ust. 4 pkt 1, który wyłącza zastosowanie współczynnika 0,6 oraz treść polisy, która przewiduje w wariancie serwisowym ubezpieczenia stosowanie jedynie procentowego pomniejszenia wartości części. Nadto postanowienie OWU przewidujące stosowanie wskazanego współczynnika nie precyzuje co do jakich części pojazdu należy go zastosować. Należy zatem stwierdzić, że powyżej opisane postanowienia OWU są niedookreślone i nieweryfikowalne, zaś stanowisko pozwanego, który opowiada się za jednoczesnym zastosowaniem obu korekt nieuzasadnione. Na marginesie należy podkreślić, że nawet biegły sądowy specjalizujący się w zagadnieniach związanych z szeroką pojętą

motoryzacją nie był w stanie określić, w jakich wypadkach możliwe jest stosowanie przewidzianych w umowie i OWU korekt.

Również podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia prawa materialnego są całkowicie pozbawione racji.

Zgodnie z ogólną zasadę wynikającą z art. 15 ust. 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 r., wedle której postanowienia umowy ubezpieczenia, ogólnych warunków ubezpieczenia oraz innych wzorców umowy sformułowane niejednoznacznie interpretuje się na korzyść ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, a także treść art. 385 § 2 k.c. należało uznać, że postanowienie dotyczące zastosowania współczynnika 0,6 nie wiąże strony, zatem jedynym dopuszczalnym potrąceniem jest pomniejszenie wartości części wskazane w treści polisy. Raz jeszcze trzeba bowiem podkreślić, że w polisie jest mowa o pomniejszeniu wartości części zgodnie z OWU, nie ma zaś mowy o stosowaniu jakichkolwiek współczynników korygujących, natomiast pomniejszenie wartości części – procentowe - zostało wprowadzone w § 15 ust. 3 pkt 2b OWU. Zgodnie z art. 385 § 1 k.c. w razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy strony są związane umową.

Sąd Rejonowy orzekając nie naruszył również dyspozycji art. 385¹ k.c. w zw. z § 15 ust. 3 pkt 2b i ust. 4 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...). Art. 385¹ k.c. ma charakter materialny, a sąd stosuje prawo materialne z urzędu. Sąd Najwyższy w postanowieniu Izby Cywilnej z dnia 15 października 2020 r. (V CNP 7/20 L.) w tezie 2. stwierdził trafnie, że okoliczność, iż dane postanowienie umowne mieści się co do zasady w granicach określonych ustawą, nie wyłącza uznania go za niedozwolone w stosunku z konsumentem. Sąd Najwyższy powołał w uzasadnieniu wyrok (...) z 21 stycznia 2015 r. w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13. Dodać do tego można kolejne judykaty (...): tezy 57 i 58 wyroku z 26.03.2020 r. C-779/18 i wyrok z dnia 3 września 2020 r. C-84/19, nadto wyroki (...) w sprawach C-176/17, C-483/16, C-495/19, C-419/18 (połączona ze sprawą C-483/18). (...) wielokrotnie zatem wypowiadał się odnośnie zakresu działania sądu w sporach między przedsiębiorcą i konsumentem. Orzeczenia (...) konsekwentnie idą drogą ochrony konsumenta i wskazują sądom krajowym, że wykładni przepisów prawa krajowego należy dokonywać w zgodzie z przepisami dyrektywy 93/13 EWG. Tylko spełnianie przez sądy krajowe obowiązku działania z urzędu wypełni zasadę skutecznej ochrony praw przyznanych konsumentowi, ale też powinno stanowić czynnik odstraszący, skłaniający do zaprzestania stosowania nieuczciwych praktyk.

Ustawodawca wskazał w treści art. 385¹ § 3 k.c., że nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, a więc w szczególności będą to postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (tzw. umowa adhezyjna). Jednocześnie prawodawca przeniósł ciężar dowodu tego, że dane postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie na tę osobę, która się na to powołuje, czyli w znakomitej większości przypadków na przedsiębiorcę. Ponadto, w art. 385³ k.c. zostały przykładowo wymienione klauzule umowne, które w razie wątpliwości poczytuje się za niedozwolone. W tym miejscu podkreślenia wymaga fakt, iż unormowania zawarte w art. 385¹ – 385³ k.c. mają charakter szczególny w stosunku do tych przepisów, które mają powszechne zastosowanie do kształtowania przez kontrahentów treści umowy (wskazać należy chociażby na art. 58, 353¹ czy 388 k.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy trzeba stwierdzić, że Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że w sprawie że postanowienie dotyczące zastosowania współczynnika 0,6 nie wiąże strony, zatem jedynym dopuszczalnym potrąceniem jest pomniejszenie wartości części wskazane w treści polisy.

Mając powyższe na uwadze za niezasadne należy również wskazać, że niezasadne są podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c. w zw. z § 15 ust. 3 pkt 2a OWU w zw. z § 8 ust. 3 pkt 1 OWU. Raz jeszcze trzeba bowiem podkreślić, że w polisie jest mowa o pomniejszeniu wartości części zgodnie z OWU, nie ma zaś mowy o stosowaniu jakichkolwiek współczynników korygujących, natomiast pomniejszenie wartości części – procentowe – zostało wprowadzone w § 15 ust. 3 pkt 2b OWU.

Idąc dalej należy wskazać, że całkowicie bezpodstawne są podniesione przez pozwanego zarzuty naruszenia art. 353¹ k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. oraz art. 8241 § 1 k.c. w zw. z art. 805 § 1 i 2 pkt 1 k.c.. Zasada swobody umów wyrażona w art. 353(1) k.c. doznaje istotnych ograniczeń z uwagi na treść lub cele, które nie mogą sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Natomiast w okolicznościach przedmiotowej sprawy pozwany w zamian za uiszczenie składki dawał jedynie możliwość, a nie gwarancję ochrony na podwyższonym poziomie, a ostateczna ochrona i jej zakres uzależnione były nie od wysokości uiszczonej składki, ale przedstawienia rachunków i faktur za naprawę pojazdu. Słusznie wskazuje się, że w takich okolicznościach brak jest ekwiwalentności świadczeń, co oznacza, że równowaga kontraktowa została naruszona w sytuacji pozwalającej na kwalifikację kwestionowanego postanowienia jako niedozwolonego. Jednocześnie z uwagi na treść rozbudowanych zastrzeżeń, dotyczących weryfikacji kosztów naprawy, postanowienie to należy uznać za niejednoznaczne i podlegające kontroli na podstawie przytoczonych przepisów, za czym przemawiają liczne wypowiedzi orzecznictwa przytoczone przez stronę powodową, w których odmówiono waloru wiążącego analogicznym postanowieniom umów ubezpieczenia. Analizowana kwestia była przedmiotem orzeczenia Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznającego tego rodzaju klauzule za niedozwolone. Wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 10 czerwca 2008 r. XVII AmC 300/07 uznano za niedozwoloną klauzulę o zbliżonej treści, jaką zawiera § 15 ust. 4 OWU AC w niniejszej sprawie. Prezes UOKiK w decyzji z 28.12.2010 r. oraz 29.11.2011r. powołując się na to orzeczenie stanowiące podstawę wpisu do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1265, uznał za niedozwolone kolejne podobne postanowienie umowne, przy czym sprawy te dotyczyły umów ubezpieczenia AC. Stanowisko takie przyjął również Sad Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 23 maja 2007 r. (sygn. VI ACa 110/07, LEX nr 1643035).

Mając na uwadze powyższe przyjąć trzeba, że § 15 ust. 4 OWU nie wiąże ubezpieczającego, wobec czego wysokość spornego świadczenia należało ustalić w oparciu o reguły wynikające z wariantu serwisowego opierając się na opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej. Reasumując Sąd Okręgowy zgodził się w pełni z przyjętym przez Sąd Rejonowy stanowiskiem, zgodnie z którym uzasadniony koszt naprawy uszkodzeń pojazdu pozostających w związku ze zdarzeniem szkodzącym wynosił 23.339,34 zł brutto.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy oddalił wniesioną przez pozwanego apelację, na podstawie art. 385 k.p.c., jako całkowicie bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5) oraz § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) zasądając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.